

17 HAZİRAN
DÜNYA ÇÖLLEŞME VE KURAKLIKLIL MÜCADELE GÜNÜ
(2020)

1

“Gıda. Yem. Lif.”

Çölleşme ve kuraklık dünyadaki tüm bölgeleri etkileyen küresel bir sorundur. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1994 yılında 17 Haziran tarihi “Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü” olarak ilan edilmiştir. Bu özel gün ekosistem için gerekli olan ve gıda güvencesini sağlayacak yeterli toprak kaynaklarına erişimin mümkün olduğunu hatırlattığı için önemlidir.^{2 3}

Yeryüzünün üçte birini kaplamakta olan kara ekosistemleri tehdit altındadır. Çölleşme, kuraklığın görüldüğü alanlarda gerçekleşen bir bozulmadır ve başlıca insan kaynaklı aktiviteler ve iklim değişiklikleri ile ortaya çıkar. Gündelik hayatımızdaki hemen her aktivitede (Yeme-içme, giyinme, seyahat vb.) vereceğimiz kararların tümünün yeryüzü kaynakları üzerine etkisi vardır.²

Yaşamak için toprağa ihtiyaç duyan herkesin çölleşme konusuna ve insanların toprağı nasıl kullandığına değeri vermesi gerekmektedir çünkü:

- ✓ Her insanın sağlıklı bir yaşam için ihtiyaç duyduğu kaloringin yüzde 99'u hala topraktan sağlanmaktadır.
- ✓ Günümüzde sıklığı ve şiddeti artmakta olan doğal felaketlerle (kuraklık, sel gibi) mücadelede ilk nokta sağlıklı ve iyileşebilen topraktır.
- ✓ Toprak kaybının her gün daha da fazla artıyor olması topraktan sağlanan ürün ve hizmetlerin talebi karşılamaında ve ekosistemin yaşamı desteklemesinde sorunlara yol açmaktadır.

¹Desertification And Drought Day, Internet <https://www.unccd.int/actions17-june-desertification-and-drought-day/2020-desertification-and-drought-day> Erişim Tarihi: 10.06.2020.

²UNESCO, Desertification And Drought Day <https://en.unesco.org/commemorations/desertificationday> Erişim Tarihi: 10.06.2020.

³United Nations Convention to Combat Desertification, Internet <https://www.unccd.int/actions/achieving-land-degradation-neutrality> Erişim Tarihi: 10.06.2020.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2019/2020-78)

- ✓ Önümüzdeki yıllar sürdürülebilir bir gelecek için en kritik dönem olacaktır.
- ✓ Sorun insan eliyle oluştuğu için çözümün bir kısmı da insan tarafından gerçekleştirilecektir.
- ✓ Sürdürülebilir toprak yönetimi herkesin sorumluluğudur. Ortak sorumluluk olarak 2 milyon hektardan fazla bozulmuş alan yenilenebilir ve bunun sonucunda da 1,3 milyardan fazla insanın yaşam koşulları iyileştirilebilir.
- ✓ Toprak bozulması, iklim değişikliği ve canlı çeşitliliğinde (biyoçeşitlilik) kayıp birbiriyle yakından ilişkilidir ve insanın iyilik hali üzerine etkisi artmaktadır.
- ✓ Yeryüzünde bir toprağın bozulması ve kullanılmaması bir kayıp iken, aynı toprağın yenilenerek kullanılması büyük bir kazanç olacaktır.⁴

Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli Raporu'na göre; ülkemizin yer aldığı Akdeniz ve Orta Doğu bölgesinde kuraklık artışı ve tarımsal verimde düşüş öngörülmektedir ve küresel ısınmanın zararlı etkilerini en önce ve en şiddetli biçimde yaşayabilecektir.⁵

Birleşmiş Milletler tarafından 2020 yılı için belirlenen tema ile insanlığın durmaksızın üretim ve tüketimde olmasına dikkat çekilmek istenmektedir. “**Gıda. Yem. Lif.**” sloganıyla ise kişileri doğa üzerine oluşturdukları zararlı etkiyi azaltmaya yönelik eğitmeyi amaçlamaktadır. Bu yılın küresel izlem etkinliğine Kore Orman Bakanlığı ev sahipliği yapacaktır. Tüm gün sürecek çeşitli etkinlikler ve uluslararası ünlü konukların da katılacağı online bir etkinlik planlanmaktadır.⁶

Belirlenen “**Gıda. Yem. Lif.**” teması ile amaç, nüfusun artması, kentleşme ve artan ihtiyaçlar nedeniyle gıda, hayvanlar için yem ve giysi için lif gereksiniminin artması ve bu gereksinimin karşılanabilmesi için daha fazla toprağa gereksinim duyulmasıdır. Öte yandan bu gereksinim hızla artarken mevcut ekilebilir arazilerin üretkenliği iklim değişikliğinin etkisiyle azalmaktadır. 2050 yılında on milyarı bulması beklenen dünya nüfusunun gereksinimini karşılayacak düzeyde üretken toprağa sahip olabilmenin yolunun yaşam tarzlarının değiştirilmesinden geçtiği belirtilerek 2020 yılı teması “**Gıda. Yem. Lif.**” olarak belirlenmiş ve “bireylerin kişisel etkilerini nasıl azaltabilecekleri” konusunda farkındalık sağlanması amaçlanmıştır.

Toprak üzerinde artan baskı nedeniyle ekosistemler ve biyolojik çeşitlilik zarar görmektedir. Gıda, yem ve lif üretimi de tıpkı tarım, ormancılık ve diğer arazi kullanımı faaliyetleri gibi iklim değişikliğine katkıda bulunmaktadır. Lif başlığında önemli olan giyim ve ayakkabı üretimi, küresel sera gazı emisyonlarının yüzde 8'ine neden olmakta ve bu rakamın, 2030 yılına kadar neredeyse yüzde 50 artması beklenmektedir. Bu ve bunun gibi birçok tüketim biçimi toprağa ve iklime etkileri açısından örnek gösterilebilir.⁷

⁴United Nations Convention to Combat Desertification, Actions, Internet <https://www.unccd.int/actions/17-june-desertification-and-drought-day> Erişim Tarihi: 10.06.2020.

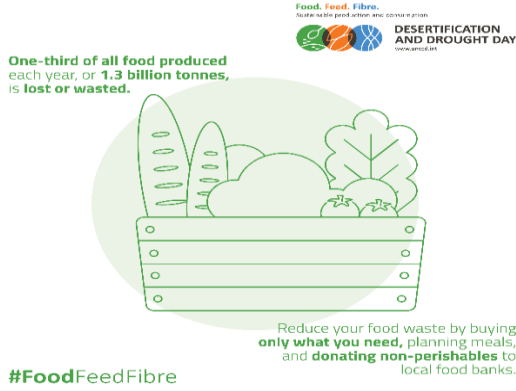
⁵Tema Vakfı, Internet, http://www.tema.org.tr/web_149662_1/entiaifocus.aspx?primary_id=655&type=2&target=categorial1&detail=single&sp_table=&sp_primary=&sp_table_extra=&openfrom=sortial Erişim Tarihi: 10.06.2020.

⁶United Nations Convention to Combat Desertification, Internet <https://www.unccd.int/actions/17-june-desertification-and-drought-day/2020-desertification-and-drought-day> Erişim Tarihi: 10.06.2020.

⁷United Nations, Desertification Day, Internet <https://www.un.org/en/observances/desertification-day> Erişim Tarihi: 15.06.2020.

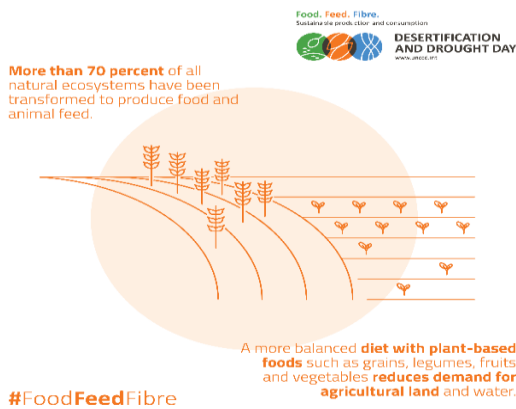
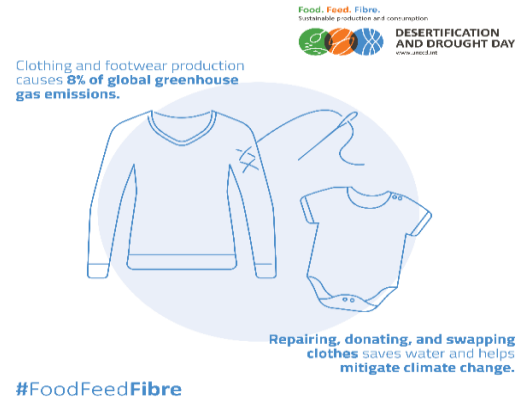
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2019/2020-78)

Her yıl üretilen gıdaların üçte biri (ya da 1,3 milyar ton) israf edilmektedir. Gıda israfını sadece ihtiyaç kadar satın alarak, öğünleri planlayarak ve bozulmayacak ürünleri yerel yardım kuruluşlarına bağışlayarak azaltabiliriz.¹

Tekstil ve ayakkabı üretimi küresel sera gazı emisyonunun %8'ini oluşturmaktadır. Giysilerin tamiri, bağışlanması ve takası su tasarrufu sağlar ve iklim değişikliğini hafifletir.¹

Doğal ekosistemlerin %70'inden fazlası tarım ve hayvancılık alanlarına dönüştürülmüştür.

Tahıl, baklagiller, meyve ve sebzeler gibi bitki ağırlıklı, dengeli bir beslenme düzeni ile tarım alanları ve suya olan talep azalacaktır.¹